

Samenvatting aardrijkskunde h2 aarde §2,4,7&8

§2 planeet Aarde

Het zonnestelsel	<ul style="list-style-type: none"> • De zon is een gloeiendhete gasbol die door kernreacties enorme hoeveelheden energie produceert • De planeten die het dichtst bij de zon staan zijn opgebouwd uit vast gesteente en de planeten verder weg staan bestaan uit gas
De aarde en zijn burenen	<ul style="list-style-type: none"> • De aarde lijkt het meest op de buurplaneten Mars en Venus • Omstandigheden maken het onmogelijk dat er leven op Mars en Venus aanwezig is • De korst van de aarde bestaat uit basalt (oceanbodern) (zwaar) & graniet/sedimentgesteenten (continentaal) (licht) • De volgorde van de planeten vanaf de zon is: <ul style="list-style-type: none"> - Mercurius - Venus - Aarde - Mars - Jupiter - Saturnus - Uranus - Neptunus
Het leven bouwt mee aan de aarde	<ul style="list-style-type: none"> • Inmiddels weten we dat alle levende organismen in staat zijn geweest om de omstandigheden op aarde naar hun hand te zetten • Kalksteen ontstaat door samengeperste schelpen en kalkskeletjes van algen • Alle gesteenten die ontstaan zijn uit overblijfselen van planten en dieren noemen we organische sedimentgesteenten • Grote hoeveelheden CO₂ zitten door de vorming van de gesteenten nu opgeslagen in de aardkorst
De aarde in het begin	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt geschat dat de aarde 4,5 miljard jaar oud is • Eerst was alles vloeibaar heet en gesmolten op aarde maar op den duur is alles afgekoeld

§4 het dagboek van de aarde

Gesteenten en fossielen lezen	<ul style="list-style-type: none"> • Door gesteenten en fossielen te bestuderen kun je erachter komen hoe de aarde eruit heeft gezien 																																
Opgestapelde tijd	<ul style="list-style-type: none"> • Sedimentgesteente is ontstaan doordat er laagjes zand of klei over elkaar heen zijn afgezet • De vorming van sedimentgesteenten duurt miljoenen jaren 																																
Evolutie van het leven	<ul style="list-style-type: none"> • Uit de opgestapelde gesteenten en fossielen die erin zitten, kunnen verschillende conclusies getrokken worden: <ul style="list-style-type: none"> - Het leven op aarde bestond eerst uit bacteriën en vervolgens zijn er nieuwe levensvormen ontstaan - Planten- en diersoorten uit de gesteentelagen hebben niet altijd geleefd. Veel zijn er uitgestorven <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td>Mens:</td> <td>Kwartair</td> <td>landplanten:</td> <td>siluur</td> </tr> <tr> <td>Paarden:</td> <td>Tertiar</td> <td>duizendpoot/vissen:</td> <td>ordovicium</td> </tr> <tr> <td>Zoogdieren en bloemplanten:</td> <td>krijt</td> <td>zeewezens met harde delen:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vogels:</td> <td>jura</td> <td></td> <td>cambrium</td> </tr> <tr> <td>Dinosaurus:</td> <td>trias</td> <td>bacteriën:</td> <td>precambrium</td> </tr> <tr> <td>Landdieren: reptielen:</td> <td>perm</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Carboon</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Amfibieën:</td> <td>Devoon</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Mens:	Kwartair	landplanten:	siluur	Paarden:	Tertiar	duizendpoot/vissen:	ordovicium	Zoogdieren en bloemplanten:	krijt	zeewezens met harde delen:		Vogels:	jura		cambrium	Dinosaurus:	trias	bacteriën:	precambrium	Landdieren: reptielen:	perm				Carboon			Amfibieën:	Devoon		
Mens:	Kwartair	landplanten:	siluur																														
Paarden:	Tertiar	duizendpoot/vissen:	ordovicium																														
Zoogdieren en bloemplanten:	krijt	zeewezens met harde delen:																															
Vogels:	jura		cambrium																														
Dinosaurus:	trias	bacteriën:	precambrium																														
Landdieren: reptielen:	perm																																
	Carboon																																
Amfibieën:	Devoon																																

Bombardement uit de ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • 65 miljoen jaar geleden kwam de aarde in botsing met een meteoriet <ul style="list-style-type: none"> ○ Dit gebeurde aan de kust van Mexico ○ De inslag zorgde voor veel aardbevingen en vloedgolven op de aarde <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hierdoor is de dinosaurus uitgestorven en konden de zoogdieren zich ontwikkelen
§7 Nederland in beweging	
Een reis van tienduizend kilometer	<ul style="list-style-type: none"> • De ondergrond van Nederland is opgebouwd door 2 bewegingen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nederland zakt langzaam dieper weg 2. Nederland heeft zich over de aardbol verplaatst
Vijf kilometer weggezakt	<ul style="list-style-type: none"> • De lagen waaruit Nederland is opgebouwd, zijn gevormd tijdens de lange reis van Suriname naar waar het nu licht • Nederland maakt deel uit van een groter dalingsgebied waar ook de bodem van de Noordzee bij hoort • Ook komen er breuken in de ondergrond voor <ul style="list-style-type: none"> ○ Dit zijn verticale scheuren die aan de ene kant daalt en aan de andere kant stijgt ○ Op zo'n breukvlak kunnen aardbevingen voorkomen
Aan de randen van Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen aan de oostelijke rand van Nederland kom je vast gesteente aan of vlak onder de oppervlakte tegen <ul style="list-style-type: none"> ○ Dit is ook ontstaan door sedimenten ○ In de diepte zijn deze samengeperst tot zandsteen, schalie en kalksteen maar is de laatste 50 miljoen jaar omhooggekomen
§8 Delfstoffen in de diepte	
Een van de grootste aardgasvelden ter wereld	<ul style="list-style-type: none"> • Nederland is rijk aan Steenkool, aardgas, aardolie en zout in de grond • De Nederlandse aardgasveld is de op een na grootste van de hele wereld
Steenkool	<ul style="list-style-type: none"> • Steenkool bestaat uit versteende resten van planten en bomen • Het is ontstaan tijdens het carboon <ul style="list-style-type: none"> ○ Door de jaren heen zijn de resten samengeperst tot steenkool • De lagen met steenkool bevinden zich overal in de Nederlandse ondergrond
Aardgas	<ul style="list-style-type: none"> • De poriën van de zandsteenlagen zijn gevuld met aardgas • Doordat gas licht is wordt het uit de gesteenten geperst • De lagen bij het aardgas bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> - Zoutlaag (houd het gas tegen) - Zandsteen
Aardolie	<ul style="list-style-type: none"> • Aardolie ontstaat uit samengeperste micro-organismen die in de zee hebben geleefd • Aardolie heeft zich gevormd tijdens de Jura • De reservegesteenten komen uit het krijt
Bodemdaling	<ul style="list-style-type: none"> • Door de winning van aardgas en aardolie daalt de bodem nog sneller